

"THE MINISTERIAL CONSULTATION FOR MEDICAL EDUCATION IN EUROPE" TE LISSABON

*In november 1988
werd in Lissabon "The
Ministerial Consultation
for Medical Education in
Europe" georganiseerd.
Ook de Nederlandse
Vereniging voor Medisch
Onderwijs was hiervoor
uitgenodigd. In dit artikel
een kort verslag.*

A.J.J.A. Scherpier,
arts onderwijscoördinator
Vakgroep Chirurgie,

Correspondentieadres:
Academisch Ziekenhuis
Groningen
Postbus 30.001
9700 RB Groningen

HET 'VOORSPEL'

De World Federation for Medical Education bestaat al sinds 1972. In 1984 werd Henry Walton - voor leden van de NVMO niet geheel onbekend - president van deze vereniging. In datzelfde jaar startte de World Federation met een zeer grootse onderneming. Het volgende citaat geeft een goede indruk van de grootsheid en de alomvattende bedoelingen van Walton. "The goal was to achieve adoption of an internationally agreed approach in medical education, subscribed to by institutions responsible for the training of medical doctors, and the framing of an influential and generally accepted policy about the tasks and responsibilities for which future doctors must be trained."

Om de wereldwijde discussie op gang te brengen werd door de World Federation een document opgesteld met vragen rond 6 centrale thema's, ('the six major themes'). Dit document werd in vele landen besproken; ook de NVMO reageerde, zij het met enige aarzeling. De verschillende meningen werden in regionale conferenties samengevat (of naar elkaar toe geschreven?). De regionale conferentie voor Europa vond plaats in Dublin, september 1987. De aarzeling die er binnen de NVMO bestond om te reageren op "the six major themes" bleek op deze conferentie meer dan gerechtvaardigd. Democratische besluitvorming is in de kringen van de World Federation - althans voor de president van deze vereniging - kennelijk een onbekend begrip. Van de deelnemers wordt niet veel meer verwacht dan de bijeenkomst met hun illustere persoonlijkheden op te luisteren. Voorbereiding is nauwelijks nodig lijkt het, aangezien het programma en de bijbehorende stukken ter plaatse beschikbaar gesteld worden. Dergelijke over de hele wereld zorgvuldig geregisseerde regionale conferenties (one-man shows) resulteerden in The World Conference, die van 7-12 augustus 1988 in Edinburgh is gehouden. Voor deze conferentie werden alleen speciaal door Walton zorgvuldig geselecteerde deelnemers uitgenodigd. Tijdens deze World Conference werd een declaratie opgesteld, waarin zoals te verwachten, in grote lijnen dezelfde boodschap

pen stonden als in 'The six major themes': 'The Edinburgh Declaration'. Deze declaratie was het onderwerp van de 'Ministerial Consultation for Medical Education in Europe' in Lissabon, in november 1988.

LISSABON

De deelnemers aan de conferentie in Lissabon waren met name vertegenwoordigers van departementen vergelijkbaar met de Nederlandse departementen van WVC en O & W. Om u een indruk te geven: er waren 85 deelnemers uit verschillende landen, en 33 'deskundigen' ('deskundigen', omdat hun expertise op het gebied van het medisch onderwijs door mij niet goed te beoordelen valt) van de World Health Organization (WHO), de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), de Association for Medical Education in Europe (AMEE), de Association of Medical Deans in Europe (AMDE) enzovoort. Een zeer divers samengesteld geheel. Het resultaat van deze conferentie is 'The Lisbon Initiative' (bijgaand), qua titel en omvang veel minder imposant dan 'The Edinburgh Declaration'. In de wandelingen was dat verschil een geliefd onderwerp van discussie. Een aantal deelnemers was van mening dat 'The Lisbon Initiative' een slap aftreksel was. Anderen, met name uit West-Europa, waren van mening dat 'The Edinburgh Declaration' te ver ging.

Welke discussies gingen vooraf aan 'The Lisbon Initiative'? Een belangrijk gesprekstema was de samenwerking tussen de departementen die invloed hebben op het medisch onderwijs. Op departementaal niveau is veel overleg noodzakelijk om te voorkomen dat maatregelen van het ene departement nadelige consequenties hebben voor het beleid van het andere departement. Ook op lokaal niveau - tussen faculteit en ziekenhuis - is veel overleg noodzakelijk. Een vraag waarbij de samenwerking tussen departementen een rol speelt, is waar moet het medisch onderwijs plaatsvinden? In veel landen hebben de zogenaamde onderwijsziekenhuizen, de ziekenhuizen waarmee faculteiten op de een of andere manier gelieerd zijn, zich in de afgelopen jaren

ontwikkeld tot centra waar (zeer) gespecialiseerde gezondheidszorg plaatsvindt. Vanuit de gezondheidszorg is het logisch dat gespecialiseerde zorg alleen in centra plaatsvindt. Het gevolg van deze ontwikkeling, namelijk dat dergelijke centra wellicht minder geschikt zijn voor het onderwijs, heeft echter weinig aandacht gekregen. De patiëntenzorg in deze centra is niet representatief voor de gezondheidszorg in een land. Als studenten dan ook hun medische opleiding alleen in een dergelijk centrum volgen - hetgeen veelvuldig voorkomt - krijgen zij een wel erg vertekend beeld van de werkelijkheid. Vandaar de aanbeveling dat de medische opleiding, zowel de basis als de specialistenopleiding, niet alleen in academische ziekenhuizen moet plaatsvinden. Voor de inhoud van curricula geldt iets dergelijks. Faculteiten of te wel facultaire medewerkers, veelal sterk gericht op het eigen specialisme, bepalen de inhoud van het curriculum. Correspondeert de optelsom van hun onderwijsdoelen met de eisen van de gezondheidszorg? Overleg met degenen die de vervolgopleiding verzorgen is ongebruikelijk. Volgens de deelnemers aan de conferentie is een betere afstemming noodzakelijk tussen basisopleiding en vervolgopleiding. De beroepsgroep, de professie, moet inspraak hebben bij het bepalen van de inhoud van het curriculum.

TENSLOTTE

De betekenis voor het medisch onderwijs van een dergelijke conferentie is moeilijk in te schatten, maar mijn verwachting is dat het effect op vorm en inrichting van het medisch onderwijs gering is. De onderwerpen die bediscussieerd werden, zijn weinig opzienbarend. Dergelijke discussies zijn immers al zo vaak gevoerd; er worden weer eens "open deuren" ingetrapt. In Lissabon gebeurde dat in elk geval in een select, hoogstaand gezelschap. Dat heeft de World Federation wel voor elkaar gekregen. Of de wegen die de World Federation bewandelt de juiste wegen zijn, zal de toekomst leren. Hoewel hier en daar twijfels geuit worden over de route, heb ik nog niet van een alternatieve route gehoord.

THE LISBON INITIATIVE

Delegations of the ministries of health and education and other authorities in charge of higher education and health of the Member States of the European Region of WHO, meeting in Lisbon in November 1988, expressed their wish for a reorientation in medical education relevant to health needs.

The Ministerial Consultation recalls that all Member States of the European Region adopted in 1984 a joint Health for All policy, and that in 1987 the Regional Committee requested the European Office of WHO to consider the implications of this HFA policy for health personnel development, and to submit it back in 1990. It also welcomes the important process started by the World Federation for Medical Education through its Edinburgh Declaration. The Consultation is also encouraged by the support given by UNESCO through WHO to improve medical education in Europe.

In line with this philosophy and based on the statements of the delegations and discussions in working groups, the participants of the Ministerial Consultation in Lisbon propose that action should be considered by all European countries on the following principles:

1. A national medical education policy should reflect a clearly defined national health policy stemming from the European HFA strategy;
2. Clear and effective mechanisms should foster close cooperation between health and educational sectors in the establishment of policy and programmes in the field of health professional education;
3. Educational programmes in individual universities and medical schools should reflect the above-mentioned national policies;
4. Mechanisms and resources should be promoted for continuing education as an essential feature of medical education in cooperation with professional societies;
5. All phases of medical education should take place in appropriate settings which reflect all aspects of health and health services.

The Ministerial Consultation welcomes the educational innovations undertaken in many countries and institutions. The progress of such innovations should be monitored and assisted by WHO Regional Office, UNESCO and associated scientific bodies such as AMEE and AMDE as required. The World Conference on Medical Education has proposed an International Collaborative Programme on Reorientation of Medical Education. Close collaboration should include the interchange of advice and exchange of expertise between all countries at both institutional and national levels.

The Ministerial Consultation was most encouraged by the strong decision taken by the Ministers of Education and Health of Portugal to take immediate steps to start the process for ensuring change in line with the Edinburgh Declaration and the European HFA strategy. The Ministerial Consultation proposes that all other countries should consider to follow this example.